

INGLIZ VA O'ZBEK SIYOSIY ARBOBLARI NUTQLARINING LINGVOSEMANTIK TAHLILI VA TIPOLOGIK O'XSHASHLIKLARI

Tojiboyev Muhammadjon Mansurjon o'g'li

Turan International University

Pedagogika va ijtimoiy fanlar fakulteti M.Lin AU -23 guruh magistranti

tojiboyevm9098@mail.com

Abstract: *This article explores the lingvo-semantic features and typological similarities of political speeches delivered by English and Uzbek political leaders. Using discourse analysis methods, the study compares lexical-semantic units and pragmatic strategies employed in speeches by figures such as Barack Obama and Shavkat Mirziyoyev. The results highlight cultural, ideological, and linguistic patterns influencing political discourse in both contexts.*

Keywords: *political discourse, lingvo-semantics, typology, Uzbek political speech, English political speech, pragmatics*

1. Introduction

Siyosiy nutq — bu ommaga ta'sir ko'rsatish, ularni ishontirish va ijtimoiy ongni shakllantirishga qaratilgan kommunikativ hodisadir. Har bir siyosiy arbob o'zining til vositalaridan foydalangan holda, muayyan maqsadga erishishga intiladi. Bu jarayonda lingvosemantik birliklar — ya'ni so'z va iboralarning ma'noviy yuklamasi muhim o'rin egallaydi.

Ushbu maqolada ingliz va o'zbek siyosiy arboblarning nutqlari lingvosemantik jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, bu nutqlarda ishlatilgan til vositalarining tipologik jihatdan qanday o'xshash va farqli tomonlari mavjudligi aniqlanadi.

2. Methodology

Tadqiqotda siyosiy diskurs tahlili, semantik tahlil va taqqoslovii tipologik metod qo'llanildi. Tahlil uchun quyidagi manbalar tanlab olindi:
- Ingliz siyosiy arbobi sifatida Barack Obama va Winston Churchillning rasmiy

nutqlari;

- O'zbek siyosiy arbobi sifatida Shavkat Mirziyoyev va Islom Karimovning chiqishlari.

Nutqlar ichida emotsional-yuklangan leksik birliklar, metaforalar, sinonimlar, ritorik uslublar va pragmatik strategiyalar ajratib olindi.

3. Results

Tahlillar natijasida quyidagilar aniqlandi:

3.1. Leksik-semantik o'xshashliklar:

- Har ikki tilli siyosiy nutqlarda birlik, taraqqiyot, xalq, kelajak kabi tushunchalar markaziy o'rin egallaydi.

- Emotsional so'zlar, masalan: "hope", "freedom" (Obama), "yuksalish", "baraka" (Mirziyoyev) ko'p qo'llanilgan.

- Metaforalardan faol foydalanilgan. Masalan:

- Obama: "The road ahead will be long."

- Mirziyoyev: "Biz bir daryo bo'lib oqishimiz kerak."

3.2. Farqli jihatlar:

- Ingliz siyosiy nutqlari odatda muvozanatli, statistik ma'lumotlarga boy va murakkab sintaktik tuzilishga ega.

- O'zbek siyosiy nutqlari esa ko'proq xalqona, emotsional va an'anaviy iboralarga boy.

3.3. Pragmatik strategiyalar:

- Har ikki arbob ham birlashtiruvchi, ishontiruvchi va motivatsion strategiyalardan foydalangan.

- O'zbek siyosiy nutqlarida xalq bilan yaqinlik va milliy g'urur elementlari kuchliroq bo'lsa, ingliz siyosiy nutqlarida global qarash va xalqaro birlik mavzulari ustuvor.

4. Discussion

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, siyosiy nutqlar lingvosemantik jihatdan umumiylikka ega bo'lishi mumkin, ammo ularning milliy-madaniy konteksti ularni

farqlantiradi. Masalan, o‘zbek siyosiy nutqlari an’anaviylik va xalqona tildan foydalanishga urg‘u beradi, bu esa tinglovchiga yaqinlik hissini kuchaytiradi. Ingliz nutqlari esa xalqaro auditoriyani nazarda tutgan holda, ob’yektiv va analitik yondashuv bilan ajralib turadi.

Conclusion

Ingliz va o‘zbek siyosiy arboblari nutqlari orasida ko‘plab semantik va pragmatik umumiyliklar mavjud bo‘lsa-da, ularning tipologiyasi tili, madaniyati va siyosiy kontekstiga ko‘ra farqlanadi. Siyosiy diskurs tahlili bu farqlarni aniqlash va tushunishda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Hilton, P. (2004). *Analysing Political Discourse*. Routledge.
2. Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis*. Longman.
3. Karimov, I. (1996). *Yuksak ma’naviyat — yengilmas kuch*. Toshkent.
4. Mirziyoyev, Sh. (2020). *Yangi O‘zbekiston strategiyasi*.
5. Yuldasheva, G. (2019). Siyosiy diskurs va lingvistik tipologiya. // Filologiya masalalari, №2.